

Neagu Djuvara - dincolo de timp

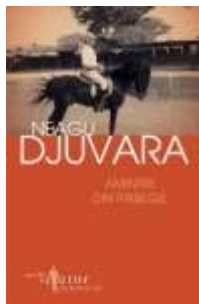

Mă bucură faptul că pot să scriu despre un om pe care-l prețuiesc foarte mult. Mă bucură faptul că sunt contemporan cu un om deosebit, care, chiar dacă ne vedem rar, știu că există undeva lângă noi, printre noi. Mă bucură faptul că ursitoarele au decis să ajungă la vârsta patriarhilor în cele mai bune condiții de funcționare. Căci, altminteri, viața nu ar mai fi o mare bucurie și o suită neîncetată de mirări, ci o lungă agonie asortată cu suferințe, resemnare, plictiseală și resentimente. Dacă nu mai punem la socoteală varia poticneli ale trupului și nevolniciile, în multe cazuri, buruienoase ale istoriei imediate. Lui **Neagu Djuvara** i-a fost dat să înfrunte și să depășească destule astfel de potrivnicii. Dar și o natură tare, de vechi os boieresc cu sânge armânesc l-a făcut să fie ceea ce este. Un om simplu, natural și firesc. Într-o lume a trăirilor artificiale, într-o lume a ideilor artificioase, într-un univers plin de violențe, cataclisme și catastrofe, nimic nu-l împiedică pe dl Neagu Djuvara să fie autentic. Și senin.

Asta nu se mai învață. De nicăieri. Bunica te poate îndruma cum să folosești cuțitul și furculița. De exemplu tocătura de carne nu se taie. Mama îți poate sugera cu discreție cum să te îmbraci în diferite ocazii. Nu tu întinzi mâna celui mai în vârstă. Tata te poate îndruma cum să te comporti în compania damelor sau ce să faci la pocher atunci când ai doar perechi de regi cu valeți și miroși că adversarul ar putea avea trei ași. Dar nimeni nu te poate învăța să fii tu însuși. Asta a făcut dl Neagu Djuvara toată viața. Să fie el însuși. Nu e puțin lucru, nici ușor. Sigur,

este doar o supoziție. L-am cunoscut la anii senectuții – nu e simplu să rămâi de lemn tănase când ți se spune cu aerul că apa curge, ” *Mîine mă duc la aeroport... Vine fata mea de la Paris...Dar cîți ani are fata dvs.? Fata mea are 70 de ani !!!???* “. Ce să mai spui, devii brusc visător. Exact opusul unei astfel de atitudini ne oferă biografia – spusă sau scrisă, povestită în orice caz - a Dlui Neagu Djuvara. Căci înainte de a fi diplomat sau istoric, că a fost ostaș român pe front sau consilier diplomatic în Africa, că a studiat în Franța sau a citit și scris în România, că a fost și a rămas un om *de lume* sau *de cuvînt*. Cuvînt scris.

Într-o lume care trăncănește fără limite, Dl Neagu Djuvara a gîndește temeinic și scrie judicios. A fost și a rămas un spirit alert, un fin observator al prezentului și al trecutului. La viitor se pare că este mefient. Dar să nu mai lungim pelteaua encomiastică, Dl Neagu Djuvara este un prodigios povestitor. Un mare povestitor, din cea mai nobilă spiță a povestitorilor. Din antichitatea greacă și lumea orientală, pînă în contemporaneitatea românească. Nu știm ce efect au avut asupra istoriografiei românești studiile, nu puține, desigur, dar evident iconoclaste, ale istoricului ce s-a născut dintr-o memorie prodigioasă, un zburdalnic joc al ideilor și un excelent simț al limbii. Nu credem că minimalizăm aportul intelectual al Dlui Neagu Djuvara dacă-l considerăm în primul rînd un vajnic mare povestitor. Chiar dacă temeinicia și orgoliul de a fi scriitor nu mai au astăzi consistența convingerilor lui Radu Petrescu – acel extraordinar *Consul Romanus*, din volumul său “*Meteorologia lecturii*” ar putea fi studiat și de elevii puberi și de sclifosiții întorsăturilor de frază și atît – Dl Neagu Djuvara, credem noi, reface și poate înprospăta acest orgoliu.

“*Amintiri din pribegie*”, cea mai puțin savantă dintre cărțile istoricului, cu deja o impresionantă bibliografie academică la activ, credem noi cu sfială, respect, prețuire reală și prietenie cuvincioasă, este unul dintre vîrfurile prozei românești. Ei da, despre mîndra literatură este vorba și nu despre biata istorie. Un moment care ar merita marcat de funcționarii *in charge* ai literaturii române. Prozele lui Neagu Djuvara sunt un exemplu de cum se pot mînuî nexurile epice și cum se poate îmbogăți sensul unei povești. Harul povestirii și darul de a povesti al celui care s-a ocupat intens de istoria mai veche și mai nouă – oricînd și oriunde se pot găsi pomelnice cu volumele pe care le-a scris deja vîrtosul povestitor în ultimii ani ai unei contorsionate biografii – fac, ar putea face, mîndria literaturii române. Din toate timpurile. Din vremea lui Dosoftei, Neculce și Miron Costin – Se fac cronicarii la școală? Habar nu avem!- trecînd prin Ion Ghica, nu neapărat cel din “*Scrisori către V. Alecsandri*”, ci acela din extraordinarele “*Convorbiri economice*” – Se fac la școală sau la facultate ? Avem mari îndoieli!- trecînd prin Creangă, Slavici și Rebreanu, prin Papadat Bengescu, Camil Petrescu, Holban și Sebastian, și mai aproape de noi, Marin Preda, Buzura, Breban, Adameșteanu, Mircea Nedelciu și Gheorghe Crăciun. Facem această glosă de situare a unui prozator de marcă într-un moment cînd proza este asaltată necuviincios de jurnalism, iar virtuțile ficțiunii devorate de senzaționalul, de multe ori găunos și lipsit de substanță al realității ce generează ceea ce anglosaxonii numesc *non-fiction*.

Nu orice text este proză, nu orice fel de discurs este literatură. Chestiunea de fond ar fi dacă produsul prozei ar fi bun sau rău, așa cum categorisea Enescu muzica. Și atît. Bună sau proastă. Prin scrisul său direct și elegant deopotrivă, prin înscrisurile sale legate de un trecut fabulos și un prezent pîclos, Dl Neagu Djuvara ne îndreptățește să credem că literatura română mai are un viitor. Nu e neapărat necesar să obținem un premiu *Nobel* pentru România. Nu e neapărat mare nevoie ca autorii români să fie traduși în 30 de limbi și să conferențieze peste tot mapamondul ca să deslușim niște crîmpeie, reale sau nu, de viață și mare literatură. La ceas aniversar ni se pare necesar să amintim de toate isprăvile unui om, altminteri cuviincios și de o politețe rară. O frumoasă

lecție de gimnastică a ideilor, dar și de a trăi și mai frumos. În echilibru cu lumea, și, mai ales, cu tine însuși.

Vă mulțumim, Domnule Neagu Djuvara, pentru această lecție de viață și vă dorim din toată inima, LA MULȚI ANI!

*Să ne fie îngăduit ca, alăturînd și urările noastre de **La mulți Ani! Excelenței Sale, Domnului Neagu Djuvara**, să completăm textul prietenului nostru Bedros Horasangian cu **lista lucrărilor publicate de cel a cărui laudatio tocmai ați parcurs-o:***

- *Le droit roumain en matière de nationalité*, Paris, 1940.
- *Démétrius Cantemir, philosophe de l'Histoire*, în *Revue des études roumaines*, Paris, 1973.
- *Civilisations et lois historiques, Essai d'étude comparée des civilisations*, Mouton, Paris – Haga, 1975 (carte premiată de Academia Franceză)
- *Între Orient și Occident. Țările române la începutul epocii moderne*, Humanitas, 1995.
- *Aromânii: istorie, limbă, destin*, ed. Fundației Culturale Române, 1996.
- *O scurtă istorie a românilor povestită celor tineri*, seria *Istorie*, Humanitas, 1999.
- *Cum s-a născut poporul român*, seria *Humanitas Junior*, 2001.
- *Mircea cel Bătrân și luptele cu turcii*, seria *Humanitas Junior*, 2001.
- *De la Vlad Țepeș la Dracula vampirul*, Humanitas, 2003.
- *Scrisorile spătarului Nicolae Milescu*, roman, Humanitas, 2004.
- *Există istorie adevărată?*, Humanitas, 2004.
- *Amintiri din pribegie*, Humanitas, 2005.
- *Thocomerius – Negru Vodă. Un voivod cuman la începuturile Țării Românești*, Humanitas, 2007.
- *Războiul de șaptezeci și șapte de ani și premisele hegemoniei americane (1914 – 1991)*, Humanitas, 2008.
- *Amintiri și povești mai deocheate*, Humanitas, 2009.

- *Ce-au fost boierii mari în Țara Românească? Saga Grădiștenilor*, Humanitas, 2010.